

Ariana Bălașa

REALITATE ȘI SPAȚII FICȚIONALE

Presa Universitară Clujeană

Ariana Bălașa

Ariana Bălașa

REALITATE ȘI SPAȚII FICȚIONALE

Editura Universitaria

Presa Universitară Clujeană

Craiova, 2023

Referenți științifici:

Prof.univ.dr. habil Cătălin Ghiță

Conf.univ.dr. Delia-Maria Radu

Redactor de carte:

Lect.univ.dr. Ștefan Viorel Ghenea

Imagine copertă:

Răpirea Europei, Titian Vecellio

ISBN 978-606-37-1777-2 Presa Universitară Clujeană

© 2023 by Editura Universitaria. Toate drepturile sunt rezervate.

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețelele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Editura Universitaria

Director: Sorin Tudor

Str. A.I. Cuza, nr. 13

200585 Craiova, România

Tel. 0251598054, 0746088836

Email: editurauniversitaria@yahoo.com

<http://www.editurauniversitaria.ro>

Universitatea Babeș-Bolyai

Presa Universitară Clujeană

Director: Codruța Săcelean

Str. Hasdeu nr. 51

400371 Cluj-Napoca, România

Tel./fax: (+40)-264-597.401

E-mail: editura@ubbcluj.ro

<http://www.editura.ubbcluj.ro>

Prefață

În volumul *Realitate și spații ficționale* este vorba de o selecție de articole adunate în timp, care atestă preocupările diverse ale autoarei și seriozitatea cu care se apleacă asupra întrebărilor pe care și le pune, documentarea și analiza atentă prin care ajunge să găsească răspunsurile la aceste întrebări, trădând sensibilitatea și vocația pedagogică prin concepție și înlănțuirea ideilor.

Prima parte, cea mai vastă, intitulată *Mit și realitate*, începe prin a ne reaminti, într-un articol ce dă titlul cărții, statutul ficțional al literaturii care își creează propria realitate și oferă cititorului lumi „continuabile la infinit”, pe care acesta le poate completa, popula, deconstrui, interpreta. *Biblioteca din Alexandria între mit și realitate* conține o scurtă istorie și prezentare a acestei celebre biblioteci, văzută nu doar ca monument arhitectonic, ci și ca un reper simbolic încărcat de însemnătate. *Valențe mitologice cioraniene în „Istorie și utopie”* vorbește despre viziunea lui Cioran despre om, izgonit din paradisul original și aflat mereu în căutarea altuia, care s-ar afla, de fapt, în interiorul său. *Europa, de la mit la continent*, trece în revistă diverse percepții și

interpretări ale Europei, de la legendă la istorie, literatură și geografie. Ultimul articol din această secțiune, „Măștile” lui *Faust în literatură și celelalte arte*, abordează ipostaze ale mitului faustic în opere literare și cinematografice, adaptările sale oglindind evoluția mesajului și a gustului publicului.

Urmează *Realitatea criticii*, cu articolele *Critica genetică și teoria literaturii*, despre analiza operei pe cale de a se face, a muncii de creație a autorului prin textele ce preced opera finită, și *Sub imperiul relativizării: conceptul de „generație literară”*, absența sentimentului de generație în literatura română de după revoluție explicând, probabil, proliferarea operelor non-fictive, scrie autoarea. Secțiunea *Autorul și jocurile ficționale*, despre doi mari autori francezi, poetul Paul Valéry și idealul său de creație, și André Gide, e urmată de *Literatura și sacrul*, cu articolele *De la imaginarul religios la hermeneutica simbolurilor*. *O incursiune în lumea semnelor și arhetipurilor*, „Cântarea cântărilor” între sacru și profan, *Demonul cioranian și Dumnezeu*. În continuare, în *Spații imagine*, citim despre *Un roman „subversiv”*: „Cimitirul Buna-Vestire” de Tudor Arghezi, prefigurator al genului absurd în literatura română, și George Sorescu – „Întoarcerea Euridicei”, o recenzie a volumului de poezii cu acest titlu al profesorului și literatului George Sorescu.

Partea finală, *Revizuiți și perspective: „Revizuiți” și derută*, despre perspectiva critică a lui Eugen Lovinescu, *Europa culturală de mâine și reflecția derridiană*, despre o unitate europeană atinsă prin păstrarea specificului și, simultan, o deschidere spre universalitate, încheie textul volumului înainte de Bibliografia generală.

Având în vedere valoarea de ansamblu a lucrării, cartea se adresează atât publicului larg, cât și specialiștilor din domeniul filologic, putând deveni totodată un instrument de lucru util elevilor, studenților, profesorilor.

Conf. univ. dr. Delia-Maria Radu¹

---

¹ Departamentul de limba și literatura română, Facultatea de Litere, Universitatea din Oradea.

CUPRINS

Prefață.....	5
MIT ȘI REALITATE	9
Realitate și spații ficționale	11
Biblioteca din Alexandria între mit și realitate	17
Valențe mitologice cioraniene în Istorie și utopie. Vârsta de aur	31
Europa, de la mit la continent	41
„Măștile” lui Faust în literatură și celelalte arte	51
REALITATEA CRITICII	63
Critica genetică și teoria literaturii	65
Sub imperiul relativizării: conceptul de „ generație literară”	71
AUTORUL ȘI JOCURILE FICȚIONALE	75
Autorul și publicul său.....	77
Jocurile eului: autorul și „ceilalți”	83
LITERATURA ȘI SACRUL	91
De la imaginarul religios la hermeneutica simbolurilor. O incursiune în lumea semnelor și arhetipurilor	93
„Cântarea cântărilor” între sacru și profan	105
Demonul cioranian și Dumnezeu	113
SPAȚII IMAGINARE	129
Un roman „subversiv”: Cimitirul Buna-Vestire de Tudor Arghezi	131
George Sorescu – Întoarcerea Euridicei	137
REVIZUIRI ȘI PERSPECTIVE	147
„Revizuiiri” și derută	149
Europa culturală de mâine și reflecția derridiană	153
BIBLIOGRAFIE GENERALĂ	159

Spre deosebire de mulți dintre congeneri, Ariana Bălașa scrie pagini de metanarațiune curajoase și intens personalizate. Ea are vocație analitică și mai are șansa de a poseda atât instrumentele „clasice” ale istoricului literar (acribie, cultură solidă, gust estetic), cât și recuzita „modernă” (ironie, distanță față de kitsch, instinct ludic). Într-un cuvânt, autoarea este o voce critică matură și distinctă, în ale cărei diagnostice, niciodată doar didactice, lectorul se poate încrede cu lejeritate. *Realitate și spații ficționale* oferă pagini de critică literare nu numai utile, ci și delectabile stilistic.

Cătălin Ghiță

ISBN 978-606-37-1777-2